

Zakona o delovnih razmerjih in urejanju trga dela pod streho

Poslanci so spoštovali dogovore pogajalcev in kljub skušnjavam niso vlagali spreminjivalnih amandmajev, ugotavlja minister Andrej Vizjak, ki je vodil pogajanja o reformi trga dela.

Samo spremembe zakonodaje pa ne bodo odpirale novih delovnih mest in povečale konkurenčnosti gospodarstva. To je potrebno ustvarjati v okviru gospodarske in finančne, davčne politike, ocenjuje Andrej Zorko, ki je vodil pogajalce ZSSS, in neformalno usmerjal sindikalno pogajalsko ekipo. Predsednik ZSSS Dušan Semolič pa z zadovoljstvom ugotavlja, da se v socialni dialog spleča vlagati, saj daje rezultate.

Državni zbor je ta torek sprejel nov zakon o delovnih razmerjih (ZDR) in spremembe zakona o urejanju trga dela (ZUTD). Poslanci so ju potrdili z veliko večino, nihče ni glasoval proti. Koliko so nove zakonske rešitve res dobre, bo potrdila ali ovrgla le praksa, h kateri lahko največ prispevajo socialni partnerji, ki so se o rešitvah skoraj povsem uskladili - normam bodo pravo veljavo dala šele sodišča, ko bodo razsojale delovne in socialne spore. Če bodo delodajalci še naprej tekmovali v kršenju zakonodaje, ki je zanje »nacionalni šport«, kot opozarja Zorko, bodo na sebi občutili tudi nove ostrejšše sankcije. Za neizplačevanje plač, regresa ... so zagrožene kar visoke kazni, tudi zapor bi moral priti v poštev. Sistemske spremembe ZDR so sprejete prav zaradi tega, ker so delodajalci kršili najbolj elementarne pravice zaposlenih, še pravi Zorko.

Črtanje odmora med delom bi povzročilo spremembo plačne politike

Tisto, kar za svoj uspeh izpostavlja sindikalna stran, je nekako tisto, kar delodajalska stran omenja kot razlog svojega nezadovoljstva. Čeprav gre pri tem po Vizjakovem mnenju zlasti za nerealna pričakovanja - če bi sindikati skupaj z vlado pristali na črtanje štetja odmora med delom v delovni čas in ukini-

Foto M. M.

Na novinarski konferenci ZSSS ta torek so sodelovali predsednik Dušan Semolič in izvršna sekretarja Goran Lukič in Andrej Zorko.

te dodatka za delovno dobo, bi povsem odprli vprašanje plačne politike, ki je povsod po demokratičnem svetu v domeni pogajanj o kolektivnih pogodbah dejavnosti, pri katerih si nobena vlada ne jemlje nobenih pristojnosti. Če bi odmora za malico več ne šteli v delovni čas, bi se velikemu številu delavcev plača znižala pod minimalno, saj jim delo ne bi zagotavljalo preživetja.

Na pogajanjih je po Zorkovih besedah ena od večjih bitk potekala o **odpovednih rokih**. Na koncu je obveljalo, da ta lahko traja (za delavce, ki so pri delodajalcu več kot 25 let) maksimalno 80 dni, če pa kolektivna pogodba določa drugače, je ta rok lahko tudi daljši, denimo 90, 120 dni. So pa delodajalci sprva predlagali največ 30 dni. Ko so bili opozorjeni, da evropska socialna listina zapoveduje za starejše delavce najmanj 60 dni, pa so

bili celo za to, da bi Slovenija od te listine odstopila.

Delo za določen čas bo dražje

Med največje uspehe ZSSS po Zorkovem mnenju sodijo **spremembe ureditve dela za določen čas**. Nova je denimo določba, da gre odpravnina tudi zaposlenemu za določen čas, če ostane brez zaposlitve. Povsem novo je, da je zanj

delodajalec dolžan plačevati petkrat večje prispevke. Velika novost je tudi zaščita t. i. samozaposlenih delavcev (gre za delavce, ki jih delodajalec prisili, da delajo zanj v svojem espeju).

Epska bitka je bila po Zorkovih besedah tudi o **bolniškem nadomestilu**. Čeprav je delodajalska stran sprva predlagala, da za prva dva dneva odsotnosti bolni ne bi dobili nobenega nadomestila,

Skupna izjava ni smiselna

V javnosti je bilo več vprašanj o tem, ali so socialni partnerji po sklenitvi pogajanj podpisali kakšne skupen dokument in kakšna je njegova vsebina. To se je namreč zgodilo leta 1999, ko je bil sklenjen kompromis o ZPIZ-1, vsaj nekateri pogajalci so menili, da bi to bilo dobro narediti tudi tokrat. Tudi lani spomladi, ko je bil po napornih pogajanjih usklajen ZUJF, in je bila podpisana tudi skupna izjava, k njej ni pristopil eden od sindikatov javnega sektorja, ki je nadaljeval stavkovne aktivnosti. Ker pa kompromisa ni, če vsak od partnerjev pri čem popusti, da bi kje drugje pridobil, je ideja o podpisu skupne izjave padla v vodo.

delodajalci pa jim bi plačevali le prvih dvajset dni bolniške, je obveljala še veljavna sedanja ureditev. Povrh pa so zaposleni pridobili pravico, da nadomestilo plače za čas odsotnosti zaradi bolezni nad 30 dni zahtevajo neposredno od zdravstvene blagajne, kar bo ZZZZ moral še urediti v svojih notranjih aktih.

Po novi ureditvi so sindikati dobili še eno novo možnost, saj so jih delodajalci dolžni **pravočasno obveščati** o razporejanju delovnega časa, nadurah, presežkih ur. Na vse te predloge lahko sindikati dajo svoje pripombe in tudi spreminjevalne predloge.

Pomembna je tudi nova določba, po kateri so delodajalci, ki svoje delavce napotijo na **izobraževanje**, dolžni kriti stroške te napotitve.

Čeprav je nuja, se delodajalcem več ne mudi

Zelo različni in zanimivi so bili pogledi na **datum uveljavitve** reforme trga dela. Vlada je najprej težila k uveljavitvi v začetku letošnjega leta, s čimer naj bi zlasti ustregla nenehnim delodajalskim zahtevam. Ti pa so med pogajanjem obrnili ploščo in predlagali uveljavitev s prvim januarjem leta 2014. Reforma trga dela bo, če ne bo kakšnih intervencij (veta ...), začela veljati prihodnji mesec, konkreten datum je odvisen od dneva objave v Uradnem listu RS.

Čeprav so **kvotam za agencijske delavce** delodajalci vse do konca močno nasprotovali, jih je državni zbor sprejel. Po novi ureditvi bo v posame-

znem podjetju lahko delala največ četrtina (oz. 25 odstotkov) agencijskih delavcev. Če je za določen in nedoločen čas zaposlenih npr. 80 oseb, bo podjetje prek agencij lahko najelo še največ 20 delavcev. S tem ne bo večjih problemov, saj imamo po nepopolnih podatkih v naši državi le kakšnih 8000 agencijskih delavcev, več kot 25 odstotkov pa jih dela le v enem od podjetij v lasti tujcev.

Prevelika zaščita ni dobra

Vse do sklepne obravnave v državnem zboru je bilo nesklajeno vprašanje povišanja starosti pri **zaščiti starejših delavcev**. Ta je do sedaj veljala za vse tiste, ki so dopolnili 55 let (ženske 54 let in 4 mesece). Po novem je starostna meja pri 58 letih predvidena le glede varstva pred odpuščanjem, za vse drugo pa ostaja pri 55 letih. Na 58 let pa se bo starost povečala postopno, povsem bo obveljala šele leta 2017. Meja tega varstva za ženske se bo začela povečevati že prihodnje leto, za moške pa šele leta 2015. Zanimivo je, da je v državnozborni razpravi poslanka SD opozorila, da to ni usklajeno s socialnimi partnerji. Minister Vizjak pa je ob tem prepričan, da je prevelika zaščita za tiste, ki je bi lahko bili deležni, bolj škodljiva kot koristna, saj delodajalce odvrča od zaposlitve starejših oseb.

Delodajalci bodo lažje prilagajali delovno silo

Čeprav naj bi bili partnerji enako gledali na cilje reforme trga dela, denimo **odpravljaj-**

Kako naprej?

Delodajalci, povezani v GZS, so po sprejetju nove ureditve prepričani, da bo treba pogajanja takoj nadaljevati in denimo še povečati prožnost delovnih razmerij, menijo tudi, da so spremembe zaradi kompromisov s sindikati premajhne. Zavzemajo se za nadaljevanje pogajanj o nadomestilih, odmoru med delom, administrativnih bremenih ... Še bolj nezadovoljni so delodajalci s področja obrti in mali podjetniki, ki opozarjajo zlasti na odmor za malico, dodatek za delovno dobo, dopuste, odpravnine in odpovedne roke ... V **združenju Manager** ocenjujejo, da sploh ne gre za reformo trga dela. Dodajajo, da je namesto dela vrednota delovno mesto in da se zato zaposleni delijo na privilegirane in tiste, ki to niso, med slednjimi so zlasti mladi izobraženci. Med delodajalci so še najbolj zadovoljni v **ZDS**, kjer se veselijo zmanjšanja stroškov dela in odpravljanja administrativnih bremen.

Sindikalna stran je po Zorku prepričana, da pogosto spreminjanje delovnopravne ureditve ni dobro, saj je treba norme tudi preizkusiti. Mnenju ZSSS, da je treba reformirati tudi inšpekcijo dela, ki slabo opravlja svojo nadzorno funkcijo, bodo delodajalci težko argumentirano oporekali, saj ne gre za vsebine, ki jih ureja novi ZDR. Enako velja tudi za zahtevo o drugačnem ravnanju drugih akterjev zagotavljanja pravne države. V Konfederaciji sindikatov 90 so denimo nezadovoljni s premajhno omejitvijo prekerne, zlasti agencijskega dela, opozarjajo tudi na nujnost ureditve študentskega dela. Za Pergam pa je sporno zlasti začasno in občasno delo upokoencev, ki bi lahko postalo nova oblika prekernega dela.

nje segmentacije, na pogajanjih tega ni bilo dovolj opaziti. Pri delodajalcih je bilo videti, da jih premajhna varnost zaposlenih za določen čas in tistih, ki delajo prek agencij, sploh ne moti. Minister Vizjak je kljub temu prepričan, da so v novem ZDR ukrepi, ki bodo delodajalcem olajšali sklepanje in razklepanje delovnih razmerij. Gre za to, da bodo delovno silo lažje prilagajali svojim potrebam in možnostim, je še poudaril. Bistvo je tudi v tem, da bodo postopki takšni, da ukrepi delodajalcev proti delavcem na sodiščih ne bodo več padali zaradi procesnih napak, kar se sedaj praviloma dogaja. Olajšanje za delodajalce v zasebnem sektorju je tudi opustitev obveznosti prijavljanja prostih delovnih mest na zavodu za zaposlovanje. Seveda pa delodajalci niso prodrli z zahtevo, da bi lahko odpuščali kar tako, ne da bi utemeljili razloge za to ravnanje. Na to sindikati nikakor niso mogli pristati. Delodajalcem pa je uspelo pri

predlogih za majceno znižanje stroškov dela. Delavci na čakanju bodo po novem prejeli le 80-odstotno nadomestilo, do sedaj je bilo stoo odstotno, to je nedvomno sprememba v korist delodajalcev.

Za mlade, ki opravljajo zlasti različna prekerne in priložnostna dela vsaj šest mesecev, je dobra novost **pravica do denarnega nadomestila**, ki ga lahko prejema dva meseca. To je precej več kot socialna pomoč, za katero bi sicer lahko zaposlili.

Starejši, ki ostanejo brez zaposlitve, bodo po spremembah ZUTD lahko denarno nadomestilo na zavodu prejeli 25 mesecev. Novost pa je, da bodo lahko denarno nadomestilo prejeli tudi večkrat (veriženje), vendar le, če bodo stari vsaj 57 let in če bodo imeli najmanj 35 let pokojninske dobe.

(Na strani 11 objavljamo še povzetke dosežkov, kot jih izpostavljajo pogajalci ZSSS.)

Franček Kavčič

